مبارزه با پسیل پسته
بعد از برداشت محصول

نجمه زین‌الدینی - کارشناس ارشد گیاه‌پزشکی

مهم‌ترین آفت پسته در اکثر مناطق پسته‌کاری کشور پسیل معمولی پسته (شیره خشک) می‌باشد. این آفت با تغذیه از اندام رویشی و زایشی علاوه بر خسارت به محصول پسته سال جاری، محصول سال آینده را نیز تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. دررابطه‌با پیشگیری و کنترل پسیل پسته مطالب جامع و کاملی در ماهنامه انجمن، منتشر شده است؛ ولی به نظر میرسد به علت پیچیده‌شدن وضعیت اقلیم و همچنین سازگاری سریع این آفت با شرایط، باید به‌طور دائم تجربیات مؤثر و نتایج تحقیقات بین ذی‌نفعان صنعت پسته به اشتراک گذاشته شود. در این نوشته نجمه زین‌الدینی کارشناس ارشد گیاه‌پزشکی تجربیات خود و همکارانش را در زمینه کنترل آفت پسیل بعد از برداشت به اشتراک گذاشته و نکات ریزودرشت مبارزه با این آفت سمج را بیان کرده است. هرچند نمی‌توان این مرحله مبارزه را جدا از مراحل قبل دانست.

پسیل پسته مهم‌ترین آفتی است که از ابتدای رشد جوانه‌های زایشی و رویشی تا مرحله رسیدن میوه و برداشت محصول در اکثر باغهای پسته کشور فعالیت می‌نماید. مبارزه بعد از برداشت فقط برای آفاتی که از اندام‌زایشی و رویشی تغذیه می‌کنند مورد اهمیت است، زیرا آفات دیگر که از میوه تغذیه میکردند به علت برداشت محصول نمی‌توانند خسارتی بزنند. لازم به ذکر است ارقام مختلف پسته نسبت به آفت پسیل حساسیت متفاوتی دارند؛ دربین ارقام تجاری رقم اکبری بیشترین حساسیت و رقم فندقی حساسیت کمتری به پسیل دارد جمعیت آخر فصل آفت پسیل به علت عدم امکان استفاده سم در باغات از ۲۵ تا ۳۰ روز قبل از برداشت محصول بابت مبحث باقیمانده سموم، لکه‌شدن پسته‌های زودخندان و همچنین به‌وجودآمدن شرایط مساعد برای تولیدمثل، بالا می‌رود. این حشره تا زمان ریزش برگ‌ها بر روی درختان پسته حضور دارد. هر چند خسارت به‌اندازه اواسط فصل و زمان پر شدن مغز نمی‌باشد؛ ولی جمعیت بالای پوره‌های این حشره باعث ریزش برگ‌ها و جوانه‌های میوه‌دهنده سال بعد می‌شود.

بعضی باغداران پسته حساسیت زیادی نسبت به این آفت دارند و به‌طور مداوم با به‌کارگیری انواع روش‌ها سعی در کنترل آن می‌نمایند و برخی باغداران متأسفانه توجهی به این موضوع ندارند.

از نیمه دوم شهریورماه به‌تدریج حشرات کامل زمستان‌گذران در میان جمعیت آفت ظاهر می‌شوند؛ این حشرات در شکاف درختان، زیر پوستک‌ها، لابه‌لای کلوخه‌ها، شکاف دیوارها و ساختمان‌های قدیمی اطراف باغ‌ها زمستانگذرانی می‌کنند. در صورت کنترل مناسب آخر فصل، جمعیت نسل زمستان گذران کم خواهد شد.

برای کنترل آفت بعد از برداشت آگاهی از وضعیت باغ و نحوه مدیریت طی فصل رشد بسیار حائز اهمیت است: روش مبارزه طی فصل رشد شیمیایی بوده و یا با استفاده از مواد دورکننده مثل گوگرد آفت کنترل شده است؟ چه نوع سمی مصرف شده است؟ نحوه استفاده از مواد دورکننده مثل گوگرد چگونه بوده‌است؟ آیا تداخل نسل اتفاق افتاده‌است یا خیر؟ چه میزان برگ روی درختان باقیمانده است؟ و وضعیت تغذیه و دور آبیاری به چه شکلی است؟ همه این عوامل بر توصیه می‌توانند اثرگذار باشند؛ پس نمی‌توان نسخه یکسانی برای کنترل آفت در کلیه مناطق و باغات پیچید و شرایط هر باغ باید مدنظر قرار گیرد.

شکل ۱- پسیل پسته (جمعیت بیشتر مربوط به پوره سن ۵)

شکل ۲- پسیل پسته (پوره‌های سنین مختلف)

شکل ۳- بهترین مرحله کنترل آفت: وجود پوره‌های سنین پایین

شکل ۴- پوره‌های پسیل پسته و ایجاد شکرک

شکل ۵- پاشش کائولین و گوگرد بعد از کنترل آفت و کاهش تخم‌ریزی

توصیه‌های عمومی کنترل آفت پس از برداشت محصول:

- جمع‌آوری و زیر خاک‌کردن بقایای گیاهی در پاییز و زمستان موجب کاهش جمعیت حشرات کامل فرم زمستان‌گذران شده و موجب کاهش جمعیت آفت در بهار سال بعد خواهد گردید.
- شخم زمستانه و یخ آب در کاهش جمعیت زمستان‌گذران آفت مؤثر است.
- هرس زمستانه و حذف شاخه‌های ضعیف مقاومت درخت نسبت به آفت را بالا می‌برد.
- استفاده مناسب و به‌اندازه از کود مرغی و از ته توصیه می‌شود؛ (استفاده زیاد این کودها منجر به افزایش جمعیت پسیل می‌گردد).
- تغذیه مناسب بسیار حائز اهمیت است؛ چراکه فقیر بودن خاک از نظر مواد غذایی و نامناسب‌بودن بافت خاک نیز از عوامل افزایش جمعیت زمستان‌گذران است.
- کودهای دامی (گاوی و گوسفندی) به‌صورت چال‌کود مصرف شوند؛ مصرف کود به‌صورت سطحی به افزایش جمعیت آفت کمک می‌کند.
- آبیاری مناسب و اصلاح کرت‌بندی باغ از موارد مؤثر در کنترل جمعیت آفت است؛ پسیل پسته حشره‌ای خشکی دوست بوده و خسارت آن در باغ‌های کم آب بیشتر است. در باغ‌هایی که دور آبیاری مناسب دارند آلودگی به پسیل کمتر است. شاید این صحبت کشاورزان را شنیده باشید که حاشیه باغ به علت گردوخاک بیشتر، آلودگی بیشتری دارد که علت اصلی، رطوبت پایین حاشیه باغ است نه گردوخاک.
- بعد از چیدن میوه‌ها و برداشت محصول، درصورتی‌که برگ‌های درختان ریزش نکرده و محکم به درخت چسبیده باشند و همچنین جمعیت پوره‌های سنین پایین (زردرنگ) روی برگ زیاد باشد (حدود ۱۰ تا ۱۵ عدد بسته به رقم)، مبارزه شیمیایی با یکی از سموم تماسی کم‌خطر جهت کاهش جمعیت زمستان گذاران آفت، توصیه می‌شود.
- ازآنجایی‌که بعد از برداشت بسیاری از کشاورزان محلول‌پاشی فروتست را در برنامه خود دارند برای کاهش هزینه‌ها می‌توانند با سم‌پاشی انتهای فصل ادغام کنند، اما بایستی از قابل‌اختلاط بودن سم و کود اطمینان حاصل نمایند.
- باتوجه‌به اینکه انتهای فصل جمعیت حشرات مفید زیاد است و درصورتی‌که جمعیت آفت بالا نیست استفاده از صابون‌های کشاورزی می‌تواند در برنامه قرار گیرد.